

Fredrik Hammer (19 år)

Ungdommens tale under Wergelandfesten 15. juni 2025

Helt siden 2013 har jeg deltatt innenfor Ingeborg Refling Hagens suttungtradisjon. På den tiden visste jeg ikke helt hva suttung var, men at det innebar å være med på teater og lære tekster utenat. Jeg merket fort at å spille skuespill og stå på scenen var noe jeg likte utrolig godt. Det å alltid bli møtt med et smil på øvelsene og å være en del av et skikkelig koselig miljø, er jeg svært takknemlig for den dag i dag.

Tekstene ble jeg fort glad i. I starten mest fordi de hørtes fine ut. I 2013, da jeg var 7 år gammel, fremførte jeg det fine diktet *Ute blåser sommervind* og det er overraskende hvor mye av teksten jeg fremdeles husker. Det er fint å kunne tekster utenat slik at det man leser, kan modnes i ettertid. Jeg husker spesielt godt den nest siste strofen – den jeg likte aller best:

«Vesle gule gåsen ung,
bløt og fin som silkeping,
ror i dam med moder sin,
piller vingen ren og fin,
høna står på stranden,
rent forskrekt for anden.»

Etter hvert skjønnte jeg at tekstene betydde noe. Et av de første Wergeland-diktene jeg lærte på Suttung, var *Bekken går i engen*. Diktet handler om en bekk som vasker bort det stygge og gjør steinene i bekken rene og lyse. Wergeland skriver i 6. strofe:

«Jeg kan lenge rope,
bekken gjør dog ikke stopp,
løfter ei en dråpe opp
og øser meg i hånden.»

Jeg mener at Wergeland prøver å fortelle at hvis man ønsker å bli like ren som steinene i bekken, holder det ikke å bare vente på at ting skjer av seg selv. Og som diktet videre sier: «Hjelp deg selv er tingen! Det har jeg av fuglen lært.» Det viser at vi alle har et ansvar for å rydde opp i våre feil. Sannheten kommer ikke av seg selv, man må gjøre noe for å finne den.

Wergeland tar opp temaet sannhet og løgn, ikke bare i diktene sine, men også i skuespillene. I *Lyv ikke* møter vi to gutter, Pape og Finke, som har løyet så mye at de til slutt mister kontroll over løgnene sine. Løgnene begynner å leve sitt eget liv, og guttene innser at de har skapt problemer både for seg selv og for andre.

Det Wergeland viser oss gjennom Pape og Finke, er et tema som er like aktuelt i dag som da stykket ble skrevet. I vår tid kan vi særlig kjenne oss igjen i dette når vi ser på hvordan løgner, rykter og falske nyheter sprer seg på sosiale medier. Der kan usannheter vokse på kort tid, og det som i utgangspunktet kanskje var ment som en liten overdrivelse, kan få store konsekvenser. Akkurat som Pape og Finke mister kontrollen over løgnene sine, ser vi i dag hvordan falsk informasjon på nettet kan få et eget liv og bli vanskelig å stanse når den først er sluppet løs i offentligheten. Gjennom stykket sitt minner Wergeland oss derfor om hvor viktig det er å være ærlig, og hvor lett det er å miste kontrollen når man først har begynt å lyve.

Jeg vil avslutte med å lese «Sandhedens Armée», et dikt som handler om hvordan sannhet vinner frem. Diktet innledes diktsamlingen *Jøden*, som Wergeland skrev i forbindelse med innsatsen for å oppheve paragraf 2 i Grunnloven – paragrafen som nektet jøder adgang til Norge. I diktet snakker Wergeland om hvorfor sannheten ikke kommer med lyn og torden og engler og sverd. Han kaller

ordene for en hær. Men ikke en vanlig hær med sverd og rustning, men en hær av ord og setninger. En sannhetens arme som vinner siden den er ærlig og fordi den kjemper for noe ekte.

I en tid der vi ser hvordan løgn og propaganda blir brukt i krig, og hvordan ledere som Trump og Putin sprer usannheter for å forsvare seg selv og få makt, må vi tenke på slike dikt. «Sandhetens Armée» minner oss om at vi alle har et ansvar. Vi må kjempe for sannheten med ordene våre og det vi gjør – ikke med våpen, men med ærlighet.

«Ord? Som Verden saa foragter?
Ord i Digt?
Endnu meer foragteligt!
Ak, hvor usle disse Magter
til at fegte
for den Sandhed I fornegte!

Lyn bør slaa og Tordner rulle
foran *den*.
Sendt tilhjælp fra Himmelen,
Legion af Engle skulde
sine Fløje
sprede viden om den Høje.

Ak, hvi kommer, himmelbaaren,
Den ei selv?
synlig, med en Stjernes Hvælv
til en Hjelm om Panden skaaren?
Bedre, bedre
fløi dens Flugt med Sværd til Fjedre.

Ak, hvi har den sine Telte
ikke spændt
skinnende paa hver en Skrænt?
Ak, hvi har den sine Helte
ikke givet
Herredømmet over Livet?

Mørkets Vold er steil at storme.
Overtro
hviler fast paa Søjlers Ro.
Talløs som Ægyptens Orme
er den sorte
Fordomshær ved Templets Porte.

Fremad dog, I usle Rader!
Hær af Ord!
Eder Seiren dog paa Jord
lovet er af Lysets Fader,
naar I tjene
Sandheden, hans Barn, alene.

Fremad, Ord, I Sandheds Helte!
En avant!
Adamshjerterne engang
blive eders Sejerstelte.
Straaler spile
vil dem ud til eders Hvile.

Fremad, med Viziret lettet,
Sandhedsord!
Thi den største Magt paa Jord
Eder er af Gud forjettet:
at I kunne
ikke dø, I Sandhedsmunde!

Derfor modige, I Dverge!
Sandheds Sag
seirer kun i Nederlag.
Stormer Løgnens Ørkenbjerge!
Hen I veire
dem og Fordoms Taageleire!»